

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera întâi)

19 ianuarie 2016*

„Concurență — Înțelegeri — Piața proiectelor referitoare la instalații de comutație cu izolație în gaz — Decizie adoptată în urma anulării în parte a deciziei inițiale de către Tribunal — Amenzi — Dreptul la apărare — Obligația de motivare — Egalitate de tratament — Quantum de plecare — Gradul de contribuție la încălcare”

În cauza T-404/12,

Toshiba Corp., cu sediul în Tokyo (Japonia), reprezentată de J. MacLennan, solicitor, de A. Schulz și de S. Sakellariou, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de N. Khan și de F. Ronkes Agerbeek, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect, cu titlu principal, o cerere de anulare a Deciziei C(2012) 4381 a Comisiei din 27 iunie 2012 de modificare a Deciziei C(2006) 6762 final din 24 ianuarie 2007 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] (devenit articolul 101 TFUE) și a articolului 53 din Acordul privind SEE în măsura în care Mitsubishi Electric Corp. și Toshiba Corp. erau destinate ale acesteia (cazul COMP/39.966 – Instalații de comutație cu izolație în gaz – Amenzi) și, în subsidiar, o cerere de reducere a cuantumului amenzii aplicate reclamantei,

TRIBUNALUL (Camera întâi),

compus din domnul H. Kanninen, președinte, doamna I. Pelikánová (raportor) și domnul E. Buttigieg, judecători,

grefier: domnul L. Grzegorzcyk, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 21 aprilie 2015,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

Istoricul cauzei

- 1 Reclamanta, Toshiba Corp., este o societate japoneză care își desfășoară activitatea în diferite sectoare, printre altele în sectorul instalațiilor de comutație cu izolație în gaz (denumite în continuare „GIS”). În intervalul octombrie 2002-aprilie 2005, activitatea acesteia în sectorul GIS era realizată de o societate comună, TM T&D Corp., deținută în părți egale cu Mitsubishi Electric Corp. (denumită în continuare „Melco”) și dizolvată în anul 2005.
- 2 La 24 ianuarie 2007, Comisia Comunităților Europene a adoptat Decizia C(2006) 6762 final privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/F/38.899 – Instalații de comutație cu izolație în gaz) (denumită în continuare „Decizia din 2007”).
- 3 În Decizia din 2007, Comisia a constatat că o încălcare unică și continuă a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European existase pe piața GIS din Spațiul Economic European (SEE) între 15 aprilie 1988 și 11 mai 2004 și a aplicat destinatelor deciziei menționate, care erau producători europeni și japonezi de GIS, amenzi al căror quantum fusese calculat prin aplicarea metodologiei expuse în Liniile directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) din Tratatul CECO (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69, denumite în continuare „Liniile directoare privind calcularea amenzilor”), precum și în Comunicarea Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea quantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2002, C 45, p. 3).
- 4 Încălcarea vizată de Decizia din 2007 cuprindea trei elemente esențiale:
 - un acord semnat la Viena la 15 aprilie 1988 (denumit în continuare „acordul GQ”) având ca obiect atribuirea proiectelor referitoare la GIS la scară mondială potrivit regulilor convenite, pentru a menține cotele care reflectă într-o mare măsură „cotele de piață istorice estimate”; acordul, care era aplicabil în lumea întreagă, cu excepția Statelor Unite, a Canadei, a Japoniei și a 17 țări din Europa Occidentală, se baza pe atribuirea unei „cote asociate japoneze” producătorilor japonezi și a unei „cote asociate europene” producătorilor europeni;
 - o înțelegere paralelă (denumită în continuare „înțelegerea comună”) în temeiul căreia, pe de o parte, proiectele privind GIS situate în Japonia și în țările membrilor europeni ai înțelegerii erau rezervate membrilor japonezi și, respectiv, membrilor europeni ai cartelului și, pe de altă parte, proiectele privind GIS situate în celelalte țări europene erau deopotrivă rezervate grupului european, producătorii japonezi angajându-se să nu depună oferte pentru proiectele situate în Europa; cu toate acestea, în schimbul acestui angajament, astfel de proiecte trebuiau să fie notificate grupului japonez și imputate asupra „cotei asociate europene” prevăzute de acordul GQ;
 - un acord semnat la Viena la 15 aprilie 1988 și intitulat „E-Group Operation Agreement for GQ-Agreement” (denumit în continuare „acordul EQ”), semnat de membrii grupului european al producătorilor și având ca obiect împărțirea proiectelor referitoare la GIS atribuite grupului menționat în temeiul acordului GQ.
- 5 La articolul 1 din Decizia din 2007, Comisia a constatat că reclamanta participase la încălcare în perioada 15 aprilie 1988-11 mai 2004.

- 6 Pentru încălcarea menționată la articolul 1 din Decizia din 2007, prin articolul 2 din decizia atacată s-a aplicat reclamantei o amendă în cuantum de 90 900 000 de euro, din care cuantumul de 4 650 000 de euro, care corespunde încălcării săvârșite de TM T&D, urma să fie plătit în solidar cu Melco.
- 7 La 18 aprilie 2007, reclamanta a introdus o acțiune împotriva Deciziei din 2007.
- 8 Prin Hotărârea din 12 iulie 2011, Toshiba/Comisia (T-113/07, Rep., EU:T:2011:343), pe de o parte, Tribunalul a respins acțiunea reclamantei în măsura în care viza anularea articolului 1 din Decizia din 2007. Pe de altă parte, acesta a anulat articolul 2 literele (h) și (i) din Decizia din 2007, în măsura în care o viza pe reclamantă, pentru motivul că Comisia încălcase principiul egalității de tratament prin alegerea, în cadrul calculării cuantumului amenzi, a unui an de referință pentru reclamantă care era diferit de cel ales pentru participanții europeni la încălcare.
- 9 La 23 septembrie 2011, reclamanta a formulat recurs la Curte împotriva Hotărârii Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343).
- 10 La 15 februarie 2012, Comisia a trimis reclamantei o scrisoare privind situația de fapt care arăta că aceasta intenționa să adopte o nouă decizie de aplicare a unei amenzi (denumită în continuare „scrisoarea privind situația de fapt”). Comisia a expus faptele care erau, în opinia sa, relevante pentru calcularea cuantumului acestei amenzi, ținând seama de Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343).
- 11 La 7 și la 23 martie 2012, reclamanta și-a prezentat observațiile referitoare la scrisoarea privind situația de fapt.
- 12 La 12 iunie 2012 a avut loc o reuniune între reprezentanții reclamantei și echipa Comisiei responsabilă de caz.
- 13 Prin Decizia C(2012) 4381 a Comisiei din 27 iunie 2012 de modificare a Deciziei din 2007 în măsura în care Melco și reclamanta erau destinatarii acesteia (cazul COMP/39.966 – Instalații de comutație cu izolație în gaz – Amenzi) (denumită în continuare „decizia atacată”), articolul 2 din Decizia din 2007 a fost modificat prin adăugarea de noi puncte la literele (h) și (i). La litera (h), reclamantei i-a fost aplicată o amendă în cuantum de 4 650 000 de euro, în solidar cu Melco. La litera (i), reclamantei i-a fost aplicată o amendă în cuantum de 56 793 000 de euro ca unică răspunzătoare.
- 14 Pentru a remedia inegalitatea de tratament criticată de Tribunal în Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), Comisia s-a întemeiat, în decizia atacată, pe cifrele de afaceri privind GIS globale pentru anul 2003. În măsura în care, în cursul acestui an, activitățile în materie de GIS ale reclamantei și ale Melco erau exercitate de TM T&D, Comisia a luat în considerare cifra sa de afaceri pentru anul 2003 [considerentele (59) și (60) ale deciziei atacate].
- 15 Astfel, în primul rând, în cadrul tratamentului diferențiat vizând reflectarea contribuțiilor respective ale diferitor participanți la înțelegere, Comisia a calculat cota de piață a TM T&D în anul 2003 în privința GIS (15 %-20 %) și a clasificat-o în a doua categorie conform clasificării stabilite în considerentele (482)-(488) ale Deciziei din 2007. În consecință, un cuantum ipotetic de plecare de 31 000 000 de euro a fost atribuit TM T&D [considerentul (61) al deciziei atacate].
- 16 În al doilea rând, pentru a reflecta capacitatea inegală a reclamantei și a Melco de a contribui la încălcare în perioada care a precedat crearea TM T&D, cuantumul de plecare al celei din urmă a fost împărțit între acționarii săi proporțional cu vânzările lor respective de GIS în anul 2001, ultimul an complet care a precedat crearea TM T&D. În consecință, reclamantei i-a fost atribuit un cuantum de plecare de 10 863 199 de euro, iar Melco un cuantum de plecare de 20 136 801 euro [considerentele (62) și (63) ale deciziei atacate].

- 17 În al treilea rând, pentru a asigura amenzii un efect descurajator, Comisia a aplicat un coeficient de descurajare de 2 reclamantei, în temeiul cifrei sale de afaceri pentru anul 2005 [considerentele (69)-(71) ale deciziei atacate].
- 18 În al patrulea rând, pentru a reflecta durata încălcării în perioada care a precedat crearea TM T&D, quantumul de plecare al reclamantei a fost majorat cu 140 % [considerentele (73)-(76) ale deciziei atacate].
- 19 În al cincilea rând, pentru a reflecta durata încălcării în perioada de activitate a TM T&D, reclamantei și Melco le-a fost aplicat, în solidar, un quantum corespunzător la 15 % din quantumul ipotetic de plecare al TM T&D [considerentul (77) al deciziei atacate].
- 20 În sfârșit, în al șaselea rând, quantumul amenzii în solidar a fost multiplicat cu coeficientul de descurajare al reclamantei și quantumul rezultat din această multiplicare ce depășea quantumul amenzii în solidar i-a fost aplicat cu titlu individual [considerentul (78) al deciziei atacate].

Procedura și concluziile părților

- 21 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 12 septembrie 2012, reclamanta a introdus prezenta acțiune.
- 22 Prin Ordonanța președintelui Camerei a patra a Tribunalului din 2 mai 2013, procedura a fost suspendată până la pronunțarea hotărârii în cauza C-498/11 P, Toshiba Corp./Comisia.
- 23 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată, judecătorul raportor a fost repartizat Camerei întâi, căreia, în consecință, i-a fost atribuită prezenta cauză.
- 24 Prin Hotărârea din 19 decembrie 2013, Siemens/Comisia (C-239/11 P, C-489/11 P și C-498/11 P, EU:C:2013:866), Curtea a respins recursul formulat de reclamantă împotriva Hotărârii Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343). În consecință, procedura în prezenta cauză a fost reluată.
- 25 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera întâi) a decis, la 3 februarie 2015, deschiderea procedurii orale și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 64 din Regulamentul de procedură al Tribunalului din 2 mai 1991, a invitat părțile să depună un document și le-a adresat întrebări în scris. Părțile au dat curs solicitărilor Tribunalului.
- 26 Prin scrisoarea din 15 aprilie 2015, depusă la dosar, reclamanta și-a prezentat observațiile cu privire la răspunsurile Comisiei la întrebările adresate de Tribunal. În anexa la această scrisoare, reclamanta a comunicat Tribunalului un rezumat pregătit de avocații săi la finalul reuniunii din 12 iunie 2012.
- 27 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 21 aprilie 2015.
- 28 Reclamanta solicită Tribunalului:
- anularea deciziei atacate;
 - în subsidiar, reducerea quantumului amenzii;
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a cheltuielilor efectuate în legătură cu garanția bancară.

29 Comisia solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii ca fiind în parte vădit inadmisibilă și în parte vădit nefondată;
- obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la cererea principală, prin care se solicită anularea deciziei atacate

30 În cererea sa introductivă, reclamanta invocă cinci motive în susținerea cererii principale. Primul motiv este întemeiat pe o încălcare a principiilor buneii administrări și proporționalității. Al doilea motiv este întemeiat pe o încălcare a dreptului său la apărare. Al treilea motiv este întemeiat pe o încălcare a principiului egalității de tratament în ceea ce privește cuantumul de plecare al amenzii. Al patrulea motiv este întemeiat pe încălcarea obligației de motivare. Al cincilea motiv este întemeiat pe o încălcare a principiului egalității de tratament în ceea ce privește determinarea gradului de răspundere al reclamantei comparativ cu cel al participanților europeni la încălcare.

31 Ca răspuns la întrebarea scrisă a Tribunalului, reclamanta a declarat că, în urma pronunțării Hotărârii Siemens/Comisia, punctul 24 de mai sus (EU:C:2013:866), renunța la primul său motiv. În consecință, se impune numai să se examineze motivele al doilea-al cincilea. În această privință, Tribunalul consideră oportun să examineze motivele vizând procedura care a condus la adoptarea deciziei atacate și motivarea acesteia din urmă, și anume al doilea și al patrulea motiv, înainte de a aborda al treilea și al cincilea motiv, care privesc temeinicia calculului cuantumului amenzii efectuat în decizia menționată.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare al reclamantei

32 Reclamanta susține că Comisia i-a încălcat dreptul la apărare în măsura în care, pe de o parte, aceasta nu a trimis o nouă comunicare privind obiecțiunile înainte de adoptarea deciziei atacate și, pe de altă parte, nu a analizat în scrisoarea privind situația de fapt toate elementele importante ale calculului cuantumului amenzii aplicate.

33 Comisia contestă temeinicia argumentelor reclamantei.

– Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe absența unei noi comunicări privind obiecțiunile

34 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv, reclamanta susține că, în loc să îi adreseze o simplă scrisoare privind situația de fapt, Comisia ar fi trebuit să îi trimită o nouă comunicare privind obiecțiunile înainte de adoptarea deciziei atacate.

35 Reclamanta amintește, în această privință, că comunicarea privind obiecțiunile constituie o „garanție procedurală esențială” care garantează dreptul de a fi audiat al destinatarului deciziei Comisiei și susține că o scrisoare privind situația de fapt nu aduce aceleași garanții, în special în măsura în care nu permite să se solicite o audiere în fața consilierului-auditor independent de echipa responsabilă de dosar.

36 În această privință, potrivit reclamantei, Comisia susține în mod eronat că o comunicare privind obiecțiunile este necesară numai atunci când sunt invocate noi critici. Astfel, potrivit jurisprudenței, o comunicare privind obiecțiunile ar fi necesară pentru a permite întreprinderii în cauză să se apere nu

numai împotriva constatării unei încălcări, ci și împotriva impunerii unei noi amenzi. Această concluzie ar fi confirmată de Comunicarea Comisiei privind cele mai bune practici de desfășurare a procedurilor inițiate în aplicarea articolelor 101 [TFUE] și 102 [TFUE] (JO 2011, C 308, p. 6, denumită în continuare „Comunicarea privind cele mai bune practici”), precum și de declarații ale membrului Comisiei însărcinat cu problemele de concurență. De asemenea, adoptarea unei noi comunicări privind obiecțiunile ar corespunde practicii decizionale a Comisiei în cauzele comparabile cu prezenta cauză în care o decizie a fost anulată de instanța Uniunii Europene.

- 37 Reclamanta adaugă că, potrivit jurisprudenței, procedura urmată cu scopul de a înlocui o procedură anulată trebuie, în principiu, să fie reluată de la punctul precis în care a intervenit nelegalitatea. În speță, eroarea care a justificat anularea Deciziei din 2007 ar fi o eroare de drept material care ar fi afectat în mod inevitabil validitatea măsurilor pregătitoare ale acestei decizii, ceea ce ar implica necesitatea unei noi comunicări privind obiecțiunile.
- 38 Comisia apreciază că, în măsura în care nu a reținut noi elemente împotriva reclamantei, o nouă comunicare privind obiecțiunile nu era necesară în speță.
- 39 Potrivit jurisprudenței, comunicarea privind obiecțiunile trebuie să conțină o expunere a obiecțiunilor formulată în termeni suficient de clari, chiar dacă sumari, pentru a permite persoanelor interesate să ia cunoștință în mod efectiv de comportamentele care le sunt imputate de Comisie. Astfel, doar cu această condiție comunicarea privind obiecțiunile poate îndeplini funcția care îi este atribuită prin regulamentele comunitare și care constă în furnizarea către întreprinderi a tuturor elementelor necesare pentru ca acestea să se poată apăra în mod util, înainte de adoptarea unei decizii definitive de către Comisie (a se vedea Hotărârea din 15 martie 2006, BASF/Comisia, T-15/02, Rec., EU:T:2006:74, punctul 46 și jurisprudența citată).
- 40 În ceea ce privește exercitarea dreptului la apărare cu privire la aplicarea de amenzi, reiese dintr-o jurisprudență constantă că, în cazul în care Comisia indică în mod expres, în comunicarea privind obiecțiunile, că va examina dacă este necesar să aplice amenzi întreprinderilor în cauză și enunță principalele elemente de fapt și de drept susceptibile să conducă la aplicarea unei amenzi, precum gravitatea și durata presupusei încălcări și împrejurarea că aceasta a fost săvârșită „cu intenție sau din neglijență”, aceasta își îndeplinește obligația de a respecta dreptul întreprinderilor de a fi audiate. Procedând astfel, Comisia le acordă elementele necesare pentru a se apăra nu numai împotriva unei constatări a încălcării, ci și împotriva aplicării unei amenzi (a se vedea Hotărârea BASF/Comisia, punctul 39 de mai sus, EU:T:2006:74, punctul 48 și jurisprudența citată).
- 41 În acest context, Comisia nu este obligată, din moment ce a indicat elementele de fapt și de drept pe care își va întemeia calculul cuantumului amenzilor, să precizeze modul în care va folosi fiecare dintre aceste elemente pentru stabilirea cuantumului amenzii. A da astfel de indicații privind cuantumul amenzilor avute în vedere, atât timp cât întreprinderile nu au fost în măsură să își prezinte observațiile privind obiecțiunile reținute împotriva lor, ar însemna să se anticipeze în mod neadecvat decizia Comisiei (a se vedea Hotărârea BASF/Comisia, punctul 39 de mai sus, EU:T:2006:74, punctul 62 și jurisprudența citată).
- 42 În speță, nu se contestă faptul că adoptarea Deciziei din 2007 a fost precedată de trimiterea către reclamantă, la 20 aprilie 2006, a unei comunicări privind obiecțiunile (denumită în continuare „comunicarea privind obiecțiunile din 2006”). Ținând seama de faptul că decizia atacată prevede în mod explicit că reprezintă o decizie de modificare a Deciziei din 2007, procedura adoptării sale se înscrie în prelungirea procedurii care a condus la adoptarea Deciziei din 2007. În aceste împrejurări, conținutul comunicării privind obiecțiunile din 2006 poate fi luat în considerare pentru a verifica respectarea dreptului la apărare al reclamantei în procedura care a condus la adoptarea deciziei atacate, în măsura în care nu este repus în discuție de Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343).

- 43 În această privință, la punctul 9.2 din comunicarea privind obiecțiunile din 2006, Comisia a anunțat în mod expres că intenționa să aplice amenzi destinatarilor documentului menționat [considerentul (408)] și a precizat factorii esențiali pentru determinarea cuantumului acestor amenzi [considerentele (409)-(416)], printre care în special gravitatea încălcării, natura sa deliberată și de durată, caracterul secret și instituționalizat al înțelegerii, dimensiunea sa geografică, ponderea relativă a încălcării săvârșite de diferitele întreprinderi, în special în ceea ce privește durata participării lor și importanța lor pe piața GIS, și dorința de a asigura un efect descurajator al amenzilor.
- 44 Astfel, contrar celor susținute de reclamantă în ședință, comunicarea privind obiecțiunile din 2006 îndeplinește cerințele stabilite de jurisprudența citată la punctul 40 de mai sus în ceea ce privește respectarea dreptului la apărare.
- 45 În plus, deși Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), a anulat Decizia din 2007 în măsura în care o amendă fusese aplicată reclamantei, aceasta nu a repus în discuție veracitatea, relevanța sau temeinicia elementelor de drept și de fapt privind calculul cuantumului amenzii expuse în comunicarea privind obiecțiunile din 2006 și rezumate la punctul 43 de mai sus.
- 46 În special, Tribunalul nu a criticat nici voința Comisiei de a asigura un efect descurajator al amenzilor, nici alegerea sa de a reflecta ponderea relativă a încălcării săvârșite de diferitele întreprinderi în ceea ce privește importanța lor pe piața GIS, întrucât s-a limitat să arate că, în împrejurările speței, nu era justificat să bazeze acest din urmă exercițiu pe diferiți ani de referință pentru diferite întreprinderi.
- 47 În consecință, constatările efectuate în Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), nu se opun luării în considerare a informațiilor furnizate în comunicarea privind obiecțiunile din 2006 în legătură cu stabilirea cuantumului amenzii cu ocazia controlului respectării dreptului la apărare al reclamantei în cadrul procedurii care a condus la adoptarea deciziei atacate.
- 48 Celelalte argumente invocate de reclamantă în susținerea primului aspect al celui de al doilea motiv nu pot pune în discuție această concluzie.
- 49 Astfel, reclamanta invocă jurisprudența potrivit căreia o comunicare privind obiecțiunile este necesară pentru a permite întreprinderii în cauză să se apere nu numai împotriva constatării unei încălcări, ci și împotriva impunerii unei amenzi care nu a fost menționată în comunicarea privind obiecțiunile anterioară (Hotărârea din 15 martie 2000, Cimenteries CBR și alții/Comisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 și T-104/95, Rec., EU:T:2000:77, punctul 480).
- 50 Or, această jurisprudență vizează cazul în care, în decizia finală, Comisia a aplicat amenzi atât unor întreprinderi, cât și unor asociații profesionale, în timp ce comunicarea privind obiecțiunile făcea referire numai la intenția Comisiei de a impune amenzi întreprinderilor. Astfel, dreptul la apărare al asociațiilor profesionale în cauză fusese încălcat întrucât acestea nu fuseseră invitate, în cursul procedurii administrative, să își prezinte observațiile cu privire la eventuala exercitare a competenței Comisiei de a le impune o amendă (Hotărârea Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 49 de mai sus, EU:T:2000:77, punctul 480).
- 51 În schimb, în speță, considerentul (408) al comunicării privind obiecțiunile din 2006 se referea în mod explicit la intenția Comisiei de a aplica amenzi destinatarilor documentului menționat, inclusiv reclamantei. În consecință, Hotărârea Cimenteries CBR și alții/Comisia, punctul 49 de mai sus (EU:T:2000:77), a fost pronunțată în împrejurări de fapt foarte diferite și nu este, așadar, de natură să susțină temeinicia argumentelor reclamantei.
- 52 Aceași constatare trebuie să fie efectuată în ceea ce privește pretinsa practică decizională a Comisiei, care include trei decizii.

- 53 Astfel, în ceea ce privește Decizia 94/215/CECO a Comisiei din 16 februarie 1994, readoptată la 8 noiembrie 2006 (cazul COMP/38.907 – Bare de oțel), trimiterea unei noi comunicări privind obiecțiunile era datorată faptului că comunicarea privind obiecțiunile anterioară fusese trimisă TradeArbed SA, în timp ce amenda fusese aplicată, în cele din urmă, societății sale mamă, Arbed SA. În ceea ce privește Decizia 98/247/CECO a Comisiei din 21 ianuarie 1998, readoptată la 20 decembrie 2006 (cazul COMP/39.234 – Suprataxa pe aliaj, readoptare), nelegalitatea consta în faptul că, în decizia finală, răspunderea ThyssenKrupp Stainless AG fusese reținută pentru participarea Thyssen Stahl AG la înțelegere, fără ca această imputare să fi fost anticipată în comunicarea privind obiecțiunile și, prin urmare, fără ca ThyssenKrupp Stainless să fi putut să se apere în această privință. În ceea ce privește Decizia Comisiei din 20 decembrie 2001, readoptată la 23 iunie 2010 (cazul COMP/36.212 – Hârtie autocopiantă), nelegalitatea viza, dimpotrivă, faptul că Bolloré SA nu putea să deducă din comunicarea privind obiecțiunile anterioară intenția Comisiei de a se întemeia pe implicarea sa directă în înțelegere, iar nu numai pe cea a filialei sale Copigraph.
- 54 Astfel, în cele trei cazuri, trimiterea unei noi comunicări privind obiecțiunile rezulta din faptul că Comisia decisese să impute întreprinderilor comportamente care nu erau vizate de comunicarea privind obiecțiunile anterioară. Situația este diferită în speță, ceea ce, de altfel, reclamanta nu contestă.
- 55 În ceea ce privește Comunicarea privind cele mai bune practici, punctele referitoare la conținutul comunicării privind obiecțiunile în ceea ce privește aplicarea amenzilor sunt redactate după cum urmează:
- „84. Comunicarea privind obiecțiunile va indica în mod clar intenția Comisiei de a aplica sau nu amenzi întreprinderilor, în eventualitatea în care ar fi confirmate obiecțiunile formulate [articolul 23 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003]. Într-un astfel de caz, comunicarea privind obiecțiunile se va referi la principiile relevante stabilite în Orientările privind calcularea amenzilor. În comunicarea privind obiecțiunile, Comisia va indica elementele de fapt și de drept esențiale care pot duce la aplicarea unei amenzi, de exemplu durata și gravitatea încălcării, precum și dacă încălcarea a fost comisă intenționat sau din neglijență. Comunicarea privind obiecțiunile va specifica, de asemenea, într-o manieră suficient de precisă, faptul că anumite elemente pot da naștere unor circumstanțe agravante și, în măsura posibilului, unor circumstanțe atenuante.
85. Deși nu are nicio obligație juridică în acest sens, pentru a asigura o mai mare transparență, Comisia va depune eforturi pentru a include în comunicarea privind obiecțiunile (pe baza informațiilor disponibile) alte aspecte relevante pentru calcularea ulterioară a amenzilor, inclusiv cifrele de vânzări relevante care trebuie luate în considerare și anul (anii) care va (vor) fi avut (avuți) în vedere pentru valoarea acestor vânzări. Astfel de informații pot fi furnizate părților și după comunicarea privind obiecțiunile. În ambele cazuri, părților li se va da posibilitatea să formuleze observații.”
- 56 Or, mai întâi, astfel cum arată Comisia, punctul 7 din Comunicarea privind cele mai bune practici prevede în mod explicit că „[respectiva] comunicare nu creează noi drepturi sau obligații și nici nu modifică drepturile sau obligațiile care decurg din Tratatul [FUE], din Regulamentul (CE) nr. 1/2003, din regulamentul de punere în aplicare și din jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene”. Astfel, Comunicarea privind cele mai bune practici nu poate, în orice caz, să deroge de la jurisprudența expusă la punctele 39-41 de mai sus.
- 57 În continuare, aceeași constatare este cu atât mai mult valabilă în ceea ce privește elementele vizate la punctul 85 din Comunicarea privind cele mai bune practici, întrucât Comisia a precizat în mod explicit că indicarea lor în comunicarea privind obiecțiunile nu era rezultatul unei obligații legale și că aceasta putea, în orice caz, să le comunice întreprinderilor în cauză într-un stadiu ulterior.

- 58 În sfârșit, elementele vizate la punctul 84 din Comunicarea privind cele mai bune practici corespund celor vizate de jurisprudența expusă la punctele 39-41 de mai sus. În aceste împrejurări, reiese din examinarea efectuată la punctele 43 și 44 de mai sus că comunicarea privind obiecțiunile din 2006 îndeplinește cerințele impuse la punctul 84 din Comunicarea privind cele mai bune practici.
- 59 Prin urmare, examinarea Comunicării privind cele mai bune practici nu susține afirmațiile reclamantei.
- 60 Aceeași este situația în ceea ce privește declarațiile din 14 aprilie 2011 ale membrului Comisiei însărcinat cu problemele de concurență și amintite de reclamantă. Astfel, pe de o parte, asemenea declarații nu pot fi obligatorii pentru Comisie la adoptarea deciziilor de impunere a unor amenzi pentru încălcarea normelor dreptului concurenței. Pe de altă parte, luarea de poziție a membrului Comisiei menționat, astfel cum este descrisă de reclamantă, indică un angajament potențial de natură politică și nu constituie expresia unei norme de drept obligatorii existente.
- 61 Reclamanta susține de asemenea că eroarea care a justificat anularea Deciziei din 2007 este o eroare de drept material care a afectat în mod inevitabil validitatea măsurilor pregătitoare ale acestei decizii, ceea ce implică, în opinia sa, necesitatea unei noi comunicări privind obiecțiunile.
- 62 Cu toate acestea, reclamanta nu precizează în ce mod măsurile pregătitoare ale Deciziei din 2007 au fost viciate prin Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343).
- 63 În plus și în orice caz, astfel cum s-a arătat deja, în esență, la punctele 45 și 46 de mai sus, criticile emise de Tribunal în Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), nu vizau nici identificarea situației de fapt și aprecierea juridică a încălcării săvârșite de reclamantă, nici determinarea factorilor care trebuie luați în considerare cu ocazia stabilirii cuantumului amenzi. Tribunalul a sancționat numai alegerea datelor de referință care trebuiau să servească la calculul detaliat, care este, în consecință, singura măsură pregătitoare susceptibilă de a fi viciată prin Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343). Or, reiese din jurisprudența citată la punctele 39-41 de mai sus că acest calcul nu a fost efectuat în comunicarea privind obiecțiunile, indicarea factorilor relevanți fiind suficientă cu privire la dreptul la apărare al întreprinderilor în cauză. În consecință, argumentul privind măsurile pregătitoare nu demonstrează nici el că, în speță, era necesară o nouă comunicare privind obiecțiunile.
- 64 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se concluzioneze, mai întâi, că comunicarea privind obiecțiunile din 2006 a furnizat reclamantei elementele necesare pentru ca aceasta să se poată apăra în mod util, inclusiv în ceea ce privește impunerea unei amenzi, apoi, că veracitatea, relevanța și temeinicia acestor elemente nu au fost afectate de Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), și, în sfârșit, că, în decizia atacată, Comisia nu a reținut elemente noi împotriva reclamantei, în raport cu cele indicate în comunicarea privind obiecțiunile din 2006.
- 65 În aceste împrejurări, Comisia nu avea obligația de a trimite o nouă comunicare privind obiecțiunile reclamantei, ceea ce are ca rezultat că se impune respingerea primului aspect al celui de al doilea motiv.
- Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe o încălcare a dreptului de a fi audiată al reclamantei în ceea ce privește cuantumul suplimentar
- 66 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, reclamanta susține că dreptul său la apărare a fost încălcat, deoarece scrisoarea privind situația de fapt nu aborda toate elementele importante ale calculului cuantumului amenzi aplicate, în pofida obligației Comisiei de a include în aceasta cât mai multe detalii posibil cu privire la metodologia acestui calcul.

- 67 Astfel, scrisoarea privind situația de fapt nu ar fi abordat intenția Comisiei de a impune un quantum suplimentar al amenzii de 4,65 milioane de euro rezultând din aplicarea coeficientului de descurajare reclamantei pentru perioada de activitate a TM T&D, vizat la punctul 20 de mai sus (denumit în continuare „quantumul suplimentar”).
- 68 În consecință, reclamanta susține că nu a putut să își prezinte observațiile cu privire la aplicarea quantumului suplimentar, vizată în considerentul (78) al deciziei atacate, ceea ce înseamnă că Comisia i-a încălcat dreptul la apărare.
- 69 Reclamanta apreciază, în plus, că impunerea quantumului suplimentar, în plus față de amenda aplicată TM T&D, este eronată.
- 70 Comisia contestă temeinicia argumentelor reclamantei.
- 71 În ceea ce privește critica întemeiată pe o încălcare a dreptului la apărare, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, respectarea acestuia impune ca persoanei interesate să i se fi oferit posibilitatea să își exprime în mod util punctul de vedere asupra realității și a pertinentei faptelor și a circumstanțelor invocate, precum și asupra înscrisurilor reținute de Comisie în susținerea afirmației sale privind existența unei încălcări a tratatului (Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., EU:C:2004:6, punctul 66).
- 72 În plus, s-a amintit deja la punctul 40 de mai sus că, în cazul în care Comisia indică în mod expres, în comunicarea privind obiecțiunile, că va examina dacă este necesar să aplice amenzi întreprinderilor în cauză și enunță principalele elemente de fapt și de drept susceptibile să conducă la aplicarea unei amenzi, aceasta își îndeplinește obligația de a respecta dreptul întreprinderilor de a fi audiate, deoarece le acordă elementele necesare pentru a se apăra nu numai împotriva unei constatări a încălcării, ci și împotriva aplicării unei amenzi (a se vedea Hotărârea BASE/Comisia, punctul 39 de mai sus, EU:T:2006:74, punctul 48 și jurisprudența citată).
- 73 În speță, reiese în mod explicit din considerentul (78) al deciziei atacate că quantumul suplimentar urmărește să asigure efectul descurajator al amenzii aplicate reclamantei. Or, astfel cum s-a constatat la punctul 43 de mai sus, dorința de a asigura efectul descurajator al amenzii a fost amintită, în mod adecvat, la punctul 9.2 din Comunicarea privind obiecțiunile din 2006, care poate fi luată în considerare în speță (a se vedea punctul 42 de mai sus). În consecință, cerințele impuse de jurisprudența amintită la punctele 40 și 72 de mai sus au fost respectate de Comisie în ceea ce privește quantumul suplimentar.
- 74 Această constatare nu aduce totuși atingere faptului că, în urma trimiterii comunicării privind obiecțiunile, Comisia era obligată, în temeiul jurisprudenței citate la punctul 71 de mai sus, să furnizeze reclamantei elemente suplimentare în ceea ce privește modalitățile de punere în aplicare a intenției sale de a asigura efectul descurajator al amenzii, pentru a-i permite să își susțină în mod util punctul de vedere în această privință, inclusiv în ceea ce privește impunerea quantumului suplimentar.
- 75 Cu toate acestea, contrar celor ce lasă să se înțeleagă reclamanta, în măsura în care scrisoarea privind situația de fapt nu are un statut procedural special, nu este necesar ca elementele în cauză să fi fost detaliate de Comisie chiar în acest document. Se impune mai degrabă să se verifice dacă, în privința derulării ansamblului procedurii care a condus la adoptarea deciziei atacate, reclamanta a avut posibilitatea, în mod adecvat, să înțeleagă această intenție și să îi răspundă.
- 76 În primul rând, în această privință, trebuie arătat că elemente pertinente în acest context reies din Decizia din 2007. Astfel, considerentul (491) al acestei decizii determină coeficientul de descurajare aplicabil reclamantei, în timp ce considerentul (503) prevede în mod explicit, contrar celor susținute de reclamantă în ședință, că un quantum suplimentar, calculat în temeiul aceluiași coeficient, va fi

aplicat reclamantei pentru perioada de activitate a TM T&D. În lumina acestor considerente, reclamanta era, așadar, în măsură să înțeleagă că Comisia intenționa să asigure efectul descurajator al amenizii și în ceea ce privește perioada de activitate a TM T&D.

- 77 În al doilea rând, niciun element din Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), nu permite să se considere că alegerea Comisiei de a asigura efectul descurajator al amenizii aplicate reclamantei și în ceea ce privește perioada de activitate a TM T&D ar fi ilegală sau inadecvată, întrucât hotărârea menționată nu se referă la acest aspect.
- 78 În al treilea rând, la punctul 20 din scrisoarea privind situația de fapt, Comisia a arătat că, în noua decizie care urmează să fie adoptată ca urmare a Hotărârii Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), aceasta nu urma să rețină noi critici împotriva reclamantei și că calculul noii amenzi urma să fie întemeiat pe aprecierea situației de fapt realizată în Decizia din 2007, cu respectarea principiilor stabilite în Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), și în Hotărârea din 12 iulie 2011, Mitsubishi Electric/Comisia (T-133/07, Rep., EU:T:2011:345). La punctele 22, 31 și 32 din scrisoarea privind situația de fapt, Comisia a amintit intenția sa de a stabili quantumul amenizii la un nivel suficient de ridicat pentru a asigura efectul său descurajator și a precizat că aprecierea sa în această privință urma să fie întemeiată pe cifra de afaceri totală a reclamantei și a Melco. La punctele 21 și 41 din scrisoarea privind situația de fapt, Comisia a invitat reclamanta și Melco să își prezinte observațiile, în special în ceea ce privește metoda de calcul și parametrii relevanți, și le-a stabilit un termen în această privință.
- 79 Astfel, la lectura scrisorii privind situația de fapt, reclamanta era în măsură să înțeleagă, pe de o parte, că, în măsura în care parametrii pentru calculul quantumului amenizii aplicate prin Decizia din 2007 erau compatibili cu Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), aceștia urmau să fie preluați în decizia care urma să fie adoptată și, pe de altă parte, că acești parametri includeau dorința de a asigura un efect descurajator al amenizii. Or, în măsura în care aceeași dorință determinase Comisia, în Decizia din 2007, să impună reclamantei un quantum suplimentar pentru perioada de activitate a TM T&D, reclamanta era în măsură să înțeleagă că un quantum suplimentar analog îi putea fi impus de Comisie în decizia atacată.
- 80 Reclamanta susține, în această privință, că scrisoarea privind situația de fapt nu s-a referit, la punctele 31 și 32, la Decizia din 2007 în ceea ce privește impunerea quantumului suplimentar, deși a făcut acest lucru pentru alte aspecte ale calculării quantumului amenizii, în special la punctele 26 și 39 din aceasta.
- 81 Fără a fi necesar să abordeze admisibilitatea acestui argument, contestată de Comisie, este suficient să se noteze că, astfel cum s-a observat la punctele 78 și 79 de mai sus, împrejurarea potrivit căreia decizia care urma să fie adoptată urma să fie întemeiată, în măsura posibilului, pe parametrii reținuți în Decizia din 2007 reieșea în mod clar din scrisoarea privind situația de fapt și în special din cuprinsul punctului 20 din aceasta, în pofida lipsei unei referiri explicite la Decizia din 2007 la punctele 31 și 32 din scrisoarea menționată.
- 82 În al patrulea rând, la punctele 21 și 22 din observațiile sale referitoare la scrisoarea privind situația de fapt, reclamanta a menționat coeficientul de descurajare care urma să îi fie aplicat, fără să comenteze cu privire la perioada pentru care urma să fie aplicat. Astfel, observațiile reclamantei referitoare la scrisoarea privind situația de fapt nu indică o incertitudine cu privire la determinarea acestei perioade.
- 83 În al cincilea rând, părțile nu sunt de acord cu privire la aspectul dacă aplicarea coeficientului de descurajare pentru perioada de activitate a TM T&D a fost amintită în cadrul reuniunii din 12 iunie 2012. Comisia susține că aceasta a fost într-adevăr amintită, bazându-se pe procesul-verbal intern pe care l-a întocmit pentru această reuniune. Reclamanta se opune interpretării Comisiei, referindu-se la rezumatul pregătit de avocații săi după terminarea reuniunii menționate, prezentat în anexa la scrisoarea sa din 15 aprilie 2015.

- 84 În această privință, este necesar să se arate că, deși procesul-verbal intern al Comisiei conține, la a doua liniuță de pe pagina trei, un fragment care ar putea, eventual, să fie interpretat ca referindu-se la aplicarea coeficientului de descurajare pentru perioada de activitate a TM T&D, acest fragment nu a fost redactat într-un mod suficient de clar, ceea ce Comisia a admis, cu rezultatul că acesta nu poate fi luat în considerare de Tribunal.
- 85 În aceste condiții, reiese în mod explicit atât din alte părți ale procesului-verbal intern al Comisiei, redactate într-un mod clar și precis, cât și din rezumatul pregătit de avocații reclamantei, care poate fi luat în considerare întrucât constituie o reacție la susținerile Comisiei formulate ca răspuns la întrebările adresate de Tribunal (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 aprilie 2005, Gaki-Kakouri/Curtea de Justiție, C-243/04 P, EU:C:2005:238, punctul 32), că, în opinia Comisiei, nu era necesară schimbarea parametrilor de calcul al quantumului amenzii reținuți în Decizia din 2007 care nu fuseseră criticați de Tribunal și că unica modificare a metodologiei trebuia, în consecință, să vizeze anul de referință. Or, astfel cum s-a constatat la punctele 76 și 77 de mai sus, coeficientul de descurajare a fost aplicat de Comisie perioadei de activitate a TM T&D în Decizia din 2007, fără ca acest element al calculului quantumului amenzii să fi fost criticat ulterior de Tribunal.
- 86 În aceste împrejurări, este necesar să se considere că poziția exprimată de Comisie cu ocazia reuniunii din 12 iunie 2012, astfel cum este reflectată atât în procesul său verbal intern, cât și în rezumatul pregătit de avocații reclamantei, confirmă celelalte elemente pertinente din care rezulta că aceasta intenționa să aplice coeficientul de descurajare pentru perioada de activitate a TM T&D și, prin urmare, să aplice reclamantei quantumul suplimentar.
- 87 Având în vedere cele de mai sus, este necesar să se concluzioneze că, de la data comunicării privind obiecțiunile din 2006, reclamanta era la curent cu faptul că Comisia intenționa să asigure efectul descurajator al amenzii aplicate. Cel puțin de la data Deciziei din 2007, reclamanta era în măsură să înțeleagă că această intenție implica impunerea unui quantum suplimentar pentru perioada de activitate a TM T&D. Această intenție nu a fost repusă în discuție de Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), și a fost reafirmată atât în scrisoarea privind situația de fapt, cât și în cadrul reuniunii din 12 iunie 2012.
- 88 În aceste împrejurări, argumentele reclamantei nu permit să se stabilească faptul că dreptul său la apărare ar fi fost încălcat în ceea ce privește intenția Comisiei de a-i impune quantumul suplimentar. În consecință, este necesar să se respingă al doilea aspect, în măsura în care este întemeiat pe o încălcare a drepturilor menționate.
- 89 În măsura în care reclamanta susține, în plus, că impunerea quantumului suplimentar se bazează pe o eroare, este necesar să se arate că argumentul său este inoperant în cadrul prezentului motiv, întrucât nu urmărește să stabilească o încălcare a dreptului său la apărare.
- 90 Pe de altă parte, în orice caz, în această privință, reclamanta se limitează să arate că, în măsura în care decizia atacată a aplicat amenzi diferite „pentru Toshiba” și „pentru TM T&D”, quantumul suplimentar nu putea fi aplicat în plus față de a doua amendă, dat fiind că TM T&D era distinctă de acționarii săi și că cifra sa de afaceri nu era suficient de importantă pentru a justifica aplicarea unui coeficient de descurajare. Or, acest argument se bazează pe o premisă eronată, întrucât decizia atacată nu a aplicat amenzi distincte „pentru reclamantă” și „pentru TM T&D”, ci o amendă unică reclamantei pentru participarea sa la încălcare. În plus, faptul că o parte a amenzii aplicate reclamantei corespunde perioadei de activitate a TM T&D nu implică în niciun mod că aceeași parte a amenzii nu poate fi majorată cu quantumul suplimentar pentru a asigura un efect descurajator în privința reclamantei, care a fost considerată răspunzătoare pentru încălcarea săvârșită de TM T&D.
- 91 Având în vedere cele ce precedă, se impune respingerea celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv și, pe cale de consecință, a acestui motiv în integralitatea sa.

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea obligației de motivare

- 92 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, reclamanta susține că Comisia nu a motivat corespunzător cerințelor legale quantumul de plecare al TM T&D, utilizat în decizia atacată pentru a calcula quantumul de plecare al amenzii reclamantei, amendă corespunzătoare perioadei de activitate a TM T&D, precum și quantumul suplimentar. Reclamanta precizează, în această privință, că baza de la care Comisia a calculat un quantum de plecare de 31 000 000 de euro pentru TM T&D nu a fost explicată în Decizia din 2007 și că decizia atacată preia același quantum fără a furniza o explicație suplimentară. În consecință, prin determinarea quantumului de plecare al TM T&D, Comisia ar fi acționat în mod arbitrar și ar fi încălcat obligația de motivare.
- 93 Comisia contestă temeinicia argumentelor reclamantei.
- 94 Potrivit jurisprudenței, motivarea impusă la articolul 296 TFUE trebuie să menționeze, în mod clar și neechivoc, raționamentul instituției care a emis actul, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia cunoștință de justificările măsurii luate pentru a-și apăra drepturile, iar instanței Uniunii să își exercite controlul (a se vedea prin analogie Hotărârea din 18 septembrie 2003, Volkswagen/Comisia, C-338/00 P, Rec., EU:C:2003:473, punctul 124 și jurisprudența citată). Deși, în temeiul articolului 296 TFUE, Comisia este obligată să menționeze elementele de fapt și de drept de care depinde justificarea deciziei și considerațiile juridice care au determinat-o să o adopte, această dispoziție nu impune luarea în discuție a tuturor aspectelor de fapt și de drept care ar fi fost analizate în cursul procedurii administrative (a se vedea prin analogie Hotărârea Volkswagen/Comisia, citată anterior, EU:C:2003:473, punctul 127 și jurisprudența citată). Cerința motivării trebuie apreciată în funcție de împrejurările cauzei, în special de conținutul actului, de natura motivelor invocate și de interesul de a primi explicații propriu destinatarilor sau altor persoane vizate în mod direct și individual de acest act (a se vedea Hotărârea din 2 aprilie 1998, Comisia/Sytraval și Brink's France, C-367/95 P, Rec., EU:C:1998:154, punctul 63 și jurisprudența citată). Jurisprudența care precede este aplicabilă, prin analogie, deciziilor Comisiei de constatare a unei încălcări a articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind Spațiul Economic European.
- 95 În acest context, trebuie amintit că decizia atacată prevede în mod explicit că reprezintă o decizie de modificare a Deciziei din 2007, în ceea ce privește amenzile aplicate reclamantei și Melco. În aceste împrejurări, motivarea Deciziei din 2007, în măsura în care nu a fost afectată de Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), și nu este contrazisă de formularea deciziei atacate, poate fi luată în considerare în cadrul examinării prezentului motiv.
- 96 În această privință, în considerentele (57)-(61) ale deciziei atacate, Comisia a considerat că, deoarece încălcarea în cauză era foarte gravă, se impunea aplicarea unui tratament diferențiat pentru a reflecta capacitatea inegală a diferitor întreprinderi de a cauza un prejudiciu semnificativ concurenței. Comisia a apreciat că acest tratament diferențiat trebuia să ia forma unei clasificări pe categorii a quantumurilor de plecare în funcție de cifrele de afaceri mondiale aferente GIS pentru anul 2003, furnizate de diferitele întreprinderi care au participat la încălcare. Referindu-se la clasificarea pe categorii stabilită în considerentele (484)-(488) ale Deciziei din 2007, Comisia a arătat, în considerentul (61) al deciziei atacate, că cifra de afaceri mondială a TM T&D pentru GIS o plasa în a doua categorie, ceea ce avea ca rezultat un quantum ipotetic de plecare pentru aceasta de 31 000 000 de euro.
- 97 Considerentul (483) al Deciziei din 2007 precizează, în plus, că stabilirea categoriilor a fost făcută astfel încât diferențele dintre cotele de piață privind GIS ale întreprinderilor din aceeași categorie să fie mai puțin importante decât diferențele în raport cu cotele de piață ale întreprinderilor plasate în categorii diferite.
- 98 În acest context, reiese, pe de altă parte, din cuprinsul punctului 1 A din Liniile directoare privind calcularea amenzilor că, în ceea ce privește încălcările foarte grave, quantumul de plecare posibil era mai mare de 20 000 000 de euro.

- 99 Or, aceste elemente sunt de natură să permită reclamantei să înțeleagă elementele de apreciere care au permis Comisiei să măsoare gravitatea încălcării săvârșite de aceasta, ceea ce presupune că Comisia a respectat obligația de motivare care îi incumbă și că nu avea, printre altele, obligația de a include în decizia atacată o expunere mai detaliată sau date exprimate în cifre referitoare la determinarea exactă a cuantumului de plecare al TM T&D (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 aprilie 2004, Tokai Carbon și alții/Comisia, T-236/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 și T-252/01, Rec., EU:T:2004:118, punctul 252).
- 100 În plus, chiar dacă Comisia nu indică în decizia atacată motivele pentru care a ales cifra precisă de 31 000 000 de euro pentru întreprinderile clasificate în a doua categorie, printre care TM T&D, această alegere nu poate fi calificată drept arbitrară și nu depășește limitele puterii discreționare de care dispune aceasta în materie (a se vedea prin analogie Hotărârea Tokai Carbon și alții/Comisia, punctul 99 de mai sus, EU:T:2004:118, punctul 224), întrucât a fost efectuată pe baza elementelor amintite la punctele 96-98 de mai sus.
- 101 În aceste împrejurări, al patrulea motiv trebuie respins.
- Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament în ceea ce privește cuantumul de plecare al amenzii
- 102 Prin intermediul celui de al treilea motiv, reclamanta susține că Comisia a încălcat principiul egalității de tratament întrucât a calculat amenda care i-a fost aplicată pe baza cuantumului de plecare al TM T&D, iar nu pe baza cifrei de afaceri a acesteia din urmă.
- 103 Reclamanta susține, în această privință, că, mai degrabă decât să stabilească un quantum de plecare ipotetic pentru TM T&D și să îl împartă între reclamantă și Melco, Comisia ar fi trebuit, mai întâi, să împartă între cele două întreprinderi cifra de afaceri a TM T&D pentru anul 2003, apoi să calculeze cotele lor pe piața mondială în anul 2003 în temeiul cotelor lor respective din cifra de afaceri a TM T&D și, în sfârșit, să le încadreze în grupul de quantumuri de plecare adecvat, determinat în Decizia din 2007 în funcție de cotele de piață mondiale. Reclamanta susține că în acest mod ar fi fost tratată la fel ca producătorii europeni.
- 104 Reclamanta își susține poziția prin patru serii de argumente.
- 105 În primul rând, aceasta invocă Decizia din 2007, Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), precum și anumite fragmente din decizia atacată, din care ar reieși că determinarea cuantumului amenzilor ar fi trebuit să se bazeze pe valoarea vânzărilor de GIS în anul 2003.
- 106 În al doilea rând, reclamanta invocă mai multe argumente vizând, în esență, o pretinsă incoerență între alegerea de a stabili un quantum de plecare pentru TM T&D și faptul că amenzile au fost aplicate reclamantei înseși.
- 107 În al treilea rând, reclamanta critică constatarea Comisiei care figurează în considerentul (66) al deciziei atacate potrivit căreia metoda pe care a propus-o ar fi avut drept consecință recurgerea la cifra sa de afaceri virtuală din anul 2001.
- 108 În al patrulea rând, potrivit reclamantei, Comisia ar fi refuzat să urmeze metoda pe care aceasta o propunea fără să ofere o motivare adecvată și, în special, fără să indice motivele pentru care metoda menționată ar fi fost incorectă sau inadecvată.
- 109 Comisia contestă temeinicia argumentelor reclamantei.

- 110 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că Comisia dispune de o marjă de apreciere la stabilirea cuantumului amenzilor pentru a orienta comportamentul întreprinderilor în sensul respectării normelor de concurență (a se vedea Hotărârea Tokai Carbon și alții/Comisia, punctul 99 de mai sus, EU:T:2004:118, punctul 216 și jurisprudența citată).
- 111 Cuantumul amenzii este stabilit de Comisie în funcție de gravitatea încălcării și, dacă este necesar, de durata acesteia. Gravitatea încălcării trebuie stabilită în funcție de criterii precum împrejurările specifice ale cauzei, contextul acesteia și efectul descurajator al amenzilor. Trebuie să se țină seama de elemente obiective precum conținutul și durata comportamentelor anticoncurențiale, numărul și intensitatea acestora, întinderea pieței afectate și atingerea adusă ordinii publice economice. De asemenea, analiza trebuie să ia în considerare importanța relativă și cota de piață a întreprinderilor răspunzătoare, precum și o eventuală încălcare repetată (Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia, punctul 71 de mai sus, EU:C:2004:6, punctele 89-91).
- 112 Cu toate acestea, de fiecare dată când Comisia decide să impună amenzi în temeiul dreptului concurenței, aceasta are obligația de a respecta principiile generale de drept, printre care se numără principiul egalității de tratament, astfel cum a fost interpretat de instanțele Uniunii (Hotărârea din 27 septembrie 2006, Archer Daniels Midland/Comisia, T-59/02, Rec., EU:T:2006:272, punctul 315). Potrivit unei jurisprudențe constante, principiul egalității de tratament sau al nediscriminării impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit, iar situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea Hotărârea din 14 mai 1998, BPB de Eendracht/Comisia, T-311/94, Rec., EU:T:1998:93, punctul 309 și jurisprudența citată).
- 113 În speță, este necesar să se arate, cu titlu introductiv, că reclamanta nu contestă că, în cursul anului de referință, și anume 2003, aceasta nu înregistrase ea însăși vânzări de GIS, întrucât își transferase activitățile în acest sector către TM T&D în anul 2002.
- 114 Această împrejurare implică faptul că amenda reclamantei nu putea fi calculată exact în același mod ca cea a destinatarilor europeni ai Deciziei din 2007 și că, cu privire la acest aspect, situația sa nu era, așadar, comparabilă cu cea a acestora din urmă.
- 115 În aceste împrejurări, Comisia a ales în mod întemeiat să stabilească un quantum ipotetic de plecare pentru TM T&D și să îl repartizeze între acționarii săi, mai degrabă decât să împartă vânzările mondiale de GIS ale TM T&D între acționarii săi și să determine quantumurile lor de plecare individuale pe baza cotelor lor respective din vânzările menționate.
- 116 Astfel, după cum reiese din considerentul (2) al deciziei atacate și din considerentul (61) al Deciziei din 2007, TM T&D era o întreprindere comună răspunzătoare pe deplin de producția și de vânzarea de GIS. Astfel, TM T&D constituia o entitate distinctă de acționarii săi, deși era controlată în comun de aceștia.
- 117 Această circumstanță rezultă pe de altă parte din cuprinsul punctului 7.2.7 din Decizia din 2007, consacrat determinării destinatarilor săi. Astfel, în considerentele (407) și (435) ale deciziei menționate, răspunderea reclamantei și a Melco a fost reținută în mod explicit, în calitate de acționari, pentru „încălcarea săvârșită de TM T&D între 1 octombrie 2002 și 11 mai 2004”.
- 118 Argumentele reclamantei nu sunt de natură să repună în discuție această concluzie.
- 119 Astfel, prin prima sa serie de argumente, amintită la punctul 105 de mai sus, reclamanta susține că reiese din Decizia din 2007, din Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), și din considerentele (59), (60), (62) și (66) ale deciziei atacate că stabilirea cuantumului amenzilor ar fi trebuit să fie întemeiată pe valoarea vânzărilor de GIS individuale ale reclamantei și ale Melco în anul 2003.

- 120 Or, reiese din considerentele (59) și (60) ale deciziei atacate, în esență, că, în cazul reclamantei, regula generală urmată în Decizia din 2007 și asupra căreia Tribunalul a insistat în Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), și anume utilizarea anului 2003 ca an de referință pentru determinarea valorii vânzărilor, trebuie să fie aplicată potrivit unor modalități specifice, dat fiind că, în cursul aceluși an, reclamanta nu a înregistrat ea însăși vânzări de GIS, ținând seama de faptul că își transferase activitățile din acest sector către TM T&D.
- 121 Această interpretare este confirmată atât de considerentele (62) și (66) ale deciziei atacate, cât și de Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), în care Tribunalul a amintit în mod explicit metoda urmată de Comisie în decizia atacată drept exemplu adecvat.
- 122 În ceea ce privește cea de a doua serie de argumente, amintită la punctul 106 de mai sus, reclamanta susține că Comisia se referă în mod eronat la „ponderea TM T&D în încălcare”, dat fiind că îi revenea Comisiei sarcina de a determina nu amenda TM T&D, ci pe cea a societăților sale mamă. În acest context, cifra de afaceri a TM T&D ar constitui suma cifrelor de afaceri a reclamantei și a Melco în ceea ce privește GIS.
- 123 Or, mai întâi, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 117 de mai sus, faptul că Comisia s-a referit la încălcarea săvârșită de TM T&D este pe deplin concordant cu constatările operate în Decizia din 2007.
- 124 Apoi, din cauza poziției TM T&D ca entitate distinctă, reclamanta susține în mod eronat că cifra de afaceri a TM T&D ar constitui pur și simplu suma cifrelor de afaceri ale acționarilor săi în ceea ce privește GIS.
- 125 În sfârșit, mai general, faptul că amenzile aplicate în decizia atacată au fost aplicate doar reclamantei și Melco, ținând seama de dizolvarea TM T&D în anul 2005, nu poate avea drept consecință obligarea Comisiei la divizarea în mod artificial a cifrei de afaceri a acesteia din urmă, cu nerespectarea faptului că aceasta activa pe piață în anul de referință ca operator distinct de acționarii săi. Astfel, o asemenea abordare ar însemna, în esență, îndepărtarea de la intenția manifestată de Comisie de a se întemeia pe cifrele de afaceri realizate în anul menționat ca bază pentru stabilirea cuantumului amenzilor.
- 126 În cadrul celei de a treia serii de argumente, amintită la punctul 107 de mai sus, reclamanta contestă faptul că recurgerea la metoda sugerată de aceasta ar avea drept consecință recurgerea la „cifre de afaceri virtuale pentru anul 2001”. Reclamanta precizează că avea o cifra de afaceri reală în anul 2001 și că, în orice caz, nu îi revenea Comisiei sarcina de a calcula cifra sa de afaceri virtuală pentru anul 2001, ci pentru 2003, iar ulterior să o compare cu cifrele de afaceri reale ale celorlalți participanți la încălcare.
- 127 În această privință, trebuie să se admită că sensul celei de a cincea teze a considerentului (66) al deciziei atacate, potrivit căreia metoda sugerată de reclamante „ar fi inadecvată întrucât ar implica o comparare a cifrelor de afaceri virtuale pentru anul 2001 ale Melco și [ale] Toshiba cu cifrele de afaceri pentru anul 2003 ale altor întreprinderi”, nu este pe deplin clar, întrucât, printre altele, Comisia nu a definit noțiunea „cifră de afaceri virtuală pentru anul 2001”.
- 128 În aceste condiții, în tezele a treia și a patra ale considerentului (66) al deciziei atacate, Comisia a explicat că metoda propusă de reclamantă nu permitea să se reflecte ponderea TM T&D, în calitate de entitate care a participat la încălcare în anul 2003, în cadrul acesteia din urmă. Astfel, citită în contextul tezelor imediat precedente, a cincea teză a aceluiași considerent (66) exprimă faptul că, în opinia Comisiei, metoda propusă de reclamantă ar avea drept consecință divizarea în mod artificial a cifrei de afaceri a TM T&D, în pofida calității sale de entitate distinctă de acționarii săi, pentru a determina cifre de afaceri virtuale ale acestora din urmă. Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 115-117 și 123-125 de mai sus, această constatare a Comisiei este întemeiată.

- 129 Prin cea de a patra serie de argumente, rezumată la punctul 108 de mai sus, reclamanta susține că Comisia nu ar fi motivat respingerea metodei propuse de aceasta și, în special, nu ar fi indicat motivele pentru care această metodă ar fi fost incorectă sau inadecvată.
- 130 Or, pe de o parte, întrucât prezentul motiv nu vizează o încălcare a obligației de motivare, susținerea reclamantei este inoperantă în contextul său.
- 131 Pe de altă parte, în orice caz, afirmația menționată nu este susținută, în mod vădit, în fapt. Astfel, după cum s-a arătat la punctele 127 și 128 de mai sus, Comisia a indicat în considerentul (66) al deciziei atacate motivele pentru care considera inadecvată metoda propusă de reclamantă.
- 132 Având în vedere toate cele de mai sus, al treilea motiv trebuie respins.

Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament în ceea ce privește determinarea gradului de răspundere al reclamantei comparativ cu cel al producătorilor europeni

- 133 Reclamanta susține că Comisia a încălcat principiul egalității de tratament întrucât nu a luat în considerare, la stabilirea cuantumului de plecare al amenzilor, gradul său de răspundere mai puțin important comparativ cu cel al producătorilor europeni. Reclamanta explică, în această privință, în cererea introductivă, că, deși participanții europeni la încălcare au participat la două încălcări, și anume înțelegerea comună și atribuirea proiectelor privind GIS în SEE, participanții japonezi, dintre care făcea și ea parte, erau implicați numai în înțelegerea comună.
- 134 Reclamanta susține că, potrivit jurisprudenței, faptul că o întreprindere nu a participat la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri trebuie să fie luat în considerare la aprecierea gravității încălcării și la stabilirea cuantumului amenzii. Or, în cadrul aplicării Liniilor directe privind calcularea amenzilor, această apreciere ar trebui în mod necesar să fie efectuată în stadiul stabilirii cuantumului de plecare, întrucât o întreprindere care a participat numai la un aspect al unei înțelegeri a săvârșit o încălcare mai puțin gravă decât cea care a participat la mai multe aspecte ale aceleiași înțelegeri.
- 135 În replică, reclamanta precizează, drept răspuns la argumentele Comisiei, că al cincilea motiv nu vizează nici noțiunea de încălcare unică și continuă, nici gravitatea comportamentului său, vizată la punctul 260 din Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus (EU:T:2011:343), ci contribuția sa la înțelegere, care trebuie să fie luată în considerare cu ocazia stabilirii cuantumului amenzii.
- 136 Comisia contestă temeinicia argumentelor reclamantei. Aceasta arată, în special, că încălcarea constatată prin Decizia din 2007 era o încălcare unică și continuă și că participarea la această încălcare a întreprinderilor japoneze, printre care reclamanta, nu era mai puțin gravă decât cea a întreprinderilor europene.
- 137 Potrivit jurisprudenței, în măsura în care o încălcare a fost săvârșită de mai multe întreprinderi, trebuie examinată gravitatea relativă a participării fiecăreia dintre ele (a se vedea Hotărârea din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Rec., EU:C:1999:356, punctul 150 și jurisprudența citată). Astfel, faptul că o întreprindere nu a participat la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri sau că aceasta a jucat un rol minor în aspectele la care a participat trebuie luat în considerare cu ocazia aprecierii gravității încălcării și a stabilirii cuantumului amenzii (Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, citată anterior, EU:C:1999:356, punctul 90).

- 138 În speță, în primul rând, s-a amintit deja la punctele 2-4 de mai sus că, în Decizia din 2007, Comisia constatare existența unei încălcări unice și continue care includea înțelegerea comună, acordul GQ și acordul EQ. Astfel, reclamanta susține în mod eronat că întreprinderile europene au participat la două încălcări, în timp ce ea a participat doar la o singură încălcare.
- 139 În al doilea rând, contrar celor pretinse de reclamantă, contribuția sa la încălcare nu este mai redusă pentru faptul că nu a participat la atribuirea proiectelor referitoare la GIS în SEE, guvernată de acordul EQ.
- 140 În această privință, este, desigur, adevărat că participarea producătorilor japonezi și cea a producătorilor europeni la acordurile și la practicile concertate constatate în Decizia din 2007 și care vizau SEE aveau o natură diferită. Astfel, întreprinderile japoneze, printre care și reclamanta, s-au angajat, în cadrul înțelegerii comune, să nu intre pe piața SEE, iar participarea lor consta, așadar, într-o inacțiune. La rândul lor, întreprinderile europene și-au alocat diferite proiecte referitoare la GIS pe aceeași piață, prin intermediul unor acte coluzive pozitive (a se vedea în acest sens Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus, EU:T:2011:343, punctul 260).
- 141 Cu toate acestea, este necesar să se arate că omisiunea de a acționa a întreprinderilor japoneze, printre care reclamanta, era o condiție prealabilă pentru ca atribuirea proiectelor privind GIS în SEE să poată fi realizată între producătorii europeni potrivit regulilor convenite în acest scop (a se vedea în acest sens Hotărârea Toshiba/Comisia, punctul 8 de mai sus, EU:T:2011:343, punctul 261). Astfel, prin respectarea angajamentelor lor în temeiul înțelegerii comune, întreprinderile japoneze aveau o contribuție necesară la funcționarea încălcării în ansamblul său.
- 142 În consecință, este necesar să se concluzioneze că contribuția reclamantei la încălcare este comparabilă cu cea a întreprinderilor europene, ceea ce are drept consecință că Comisia nu a încălcat principiul egalității de tratament.
- 143 În aceste împrejurări, al cincilea motiv trebuie respins.
- 144 Întrucât toate motivele invocate în susținerea cererii principale au fost respinse, se impune respingerea acesteia în ansamblul său.

Cu privire la cererea subsidiară, prin care se solicită reducerea cuantumului amenzii

- 145 Reclamanta solicită Tribunalului reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată în decizia atacată. Reclamanta se referă, în această privință, la un calcul alternativ pe care l-a prezentat în anexa la cererea introductivă.
- 146 Comisia contestă admisibilitatea prezentei cereri, afirmând că aceasta nu este susținută de niciun motiv.
- 147 Fără a fi necesară pronunțarea cu privire la cauza de inadmisibilitate invocată de Comisie, este necesar să se arate că calculul alternativ prezentat de reclamantă nu este susținut de alte argumente decât cele examinate în cadrul cererii principale și că acesta constă, în esență, în punerea în aplicare a metodologiei pe care reclamanta a susținut-o în cadrul celui de al treilea motiv. În consecință, având în vedere considerațiile care precedă și în lipsa altor elemente în speță de natură să conducă la reducerea cuantumului amenzii care a fost aplicată reclamantei, nu se impune, în exercitarea competenței de fond a Tribunalului, admiterea cererii sale formulate cu titlu subsidiar.
- 148 În consecință, acțiunea trebuie respinsă în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

¹⁴⁹ Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanta a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera întâi)

declară și hotărăște:

- 1) Respinge acțiunea.**
- 2) Obligă Toshiba Corp. la plata cheltuielilor de judecată.**

Kanninen

Pelikánová

Buttigieg

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 19 ianuarie 2016.

Semnături

Cuprins

Istoricul cauzei	1
Procedura și concluziile părților	4
În drept	5
Cu privire la cererea principală, prin care se solicită anularea deciziei atacate	5
Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare al reclamantei	5
– Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe absența unei noi comunicări privind obiecțiunile	5
– Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe o încălcare a dreptului de a fi audiată al reclamantei în ceea ce privește quantumul suplimentar	9
Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea obligației de motivare	13
Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament în ceea ce privește quantumul de plecare al amenzii	14
Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului egalității de tratament în ceea ce privește determinarea gradului de răspundere al reclamantei comparativ cu cel al producătorilor europeni	17
Cu privire la cererea subsidiară, prin care se solicită reducerea quantumului amenzii	18
Cu privire la cheltuielile de judecată	19